

A MAGYAR FOGÁSZAT TÖRTÉNETE

(Istoricul stomatologiei maghiare)

Huszár György

Medicina, Budapesta, 1966

Printre instituțiile științifice care promovează mișcarea medico-istorică și care îmbogățesc literatura de specialitate din țara vecină și prietenă, Republica Populară Ungară, un loc important îl ocupă Biblioteca Națională de Istoria Medicinii din Budapesta (Országos Orvostörténeti Könyvtár). Biblioteca editează un periodic, „Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica” și numeroase cărți de specialitate.

Recent biblioteca, condusă de bibliotecarul șef *Palla Akos*, ne-a oferit o nouă și valoroasă lucrare și anume „Istoricul stomatologiei maghiare” (A magyar fogászat története). Autorul lucrării, *Huszár György*, docent la Clinica protetică a Facultății stomatologiei din Budapesta, este un pasionat cercetător al trecutului stomatologiei. Timp de două decenii a cercetat cu răbdare arhivele și bibliotecile, a adunat cu mîgală vestigii din trecutul stomatologiei maghiare. Lucrarea amintită, sinteză a acestor îndelungate preocupări, trece în revistă atât evoluția practicii stomatologice cît și acumularea treptată a noțiunilor teoretice, acumulare care a făcut posibilă integrarea stomatologiei în medicină. Începînd cu aspectele de paleo-stomatologie, autorul ne informează asupra problemelor stomatologice tratate în lucrările medicale maghiare din sec. XVI, XVII și XVIII, pentru a insista mai mult asupra secolului XIX căruia îi acordă aproape jumătate din numărul total de pagini al lucrării.

Literatura stomatologică, începuturile învățămîntului stomatologic, societățile științifice, introducerea în stomatologia maghiară a noilor descoperiri din domeniul tehnicii, începuturile asistenței stomatologice în cadrul asigurărilor sociale constituie principalele aspecte tratate în cadrul acestei perioade. În continuare autorul analizează condițiile în care a fost înființată Clinica stomatologică din Budapesta (1909), activitatea lui *Arkövy József* și a școlii create de dînsul, asistența stomatologică în perioada Republicii Sovietice Ungare (1919), stomatologia în perioada dintre cele două războaie mondiale. Ultimul capitol scoate în relief profunde transformări survenite atât în asistența stomatologică cît și în organizarea învățămîntului stomatologic și a cercetării științifice după eliberare.

Bogatul material faptic este corelat cu condițiile economice, sociale și politice ale perioadelor respective. Aceeași concepție dialectică și sintetică îl determină pe autor să încadreze evenimentele descrise în contextul stomatologiei europene și mondiale. Spiritul de sinteză, alături de dorința de a sublinia unitatea activității stomatologice îl fac pe autor să analizeze paralel cu activitatea medicală-

stomatologică și aspectele tehnice ale profesiei (evoluția tehnicii, activitatea tehnicienilor dentari, a dentiștilor etc.).

Între medicina românească și cea maghiară au existat relații și influențe reciproce multiple. Activitatea unor medici români din Transilvania și Banat care, după terminarea studiilor la Budapesta sau Viena, au contribuit la dezvoltarea culturii medicale maghiare, constituie unul din aspectele acestor relații.

Lucrarea lui *Huszár György* menționează activitatea științifică depusă de către *Gh. Bilașcu*, *Gh. Crăiniceanu* și *Dim. Nedelco*. Activitatea medicului bănățean, de origine macedo-română, *Dim. Nedelco* este amplu analizată. Autorul arată contribuția lui *Nedelco* la viața medicală stomatologică a capitalei Ungariei și rolul său în întemeierea învățămîntului stomatologic maghiar.

Lucrarea se bazează pe o vastă documentație, conținând peste 600 titluri bibliografice. Dintre ele nu lipsesc nici lucrările românești (16 titluri), atât cele mai vechi (*Gh. Z. Petrescu*, *I. Orient*, *V. Gomoiu*), cit și mai recente (*V. Bologa*, *I. Spielmann*, *S. Izsák*) care se referă la aspecte de stomatologie interesînd ambele țări.

În prefața cărții autorul arată că a scris-o în scopul de a ajuta la rezolvarea problemelor prezente și viitoare prin cunoașterea experienței trecutului și pentru a prezenta viitorilor medici stomatologi istoricul profesiei lor, strădaniile și luptele înaintașilor.

Autorul nu numai că a reușit să-și atingă scopul propus, dar a realizat o lucrare valoroasă pentru toți acei care sînt interesați în cunoașterea istoriei științei și culturii din țara vecină.